כה: מי שאמר פרק רביעי נזיר

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הל' ח ופ"ד מהל' תמורה הל"ב:
לד ב מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הל"י:
לה ג מיי' שם הל"ו:
לו ד מיי' שם פ"ח הל"ח:

נוסחת הריב"ן

ס) (וכלמים) ליתא בכ"י: ב) (אבל) ליתא בכ"י: ג) ולא: ד) ולא ולד: ה) ולא: ו) שהקדיש: ז) (לקח) ליתא בכ"י: ח) תורת אשם פסול עליו. גליון ש"ס: ט) ואמ"כ כל נזכר: י) לשם שולה: כ) כדאמר כל הני ליטני וכו' כל"ל והשאר ליתא: ל) למסחב כהו: מ) גליון ולא קשיא: נ) אשם הוא הוא קרב: ס) דלמו: ע) ומשני לר"ש כו': פ) מדמ"ק: צ) וכן שאר מייני:

מוסף רש"י

באשם רועה. עד שיומם ויעכר ויפלו דמיו לקרן המזבח עולה כשר לשם ויעריה לכהנים, זה מדרש דרש יהודיע הכהן בשקליס ונתמורה (ב"ק קי:). אשם שניתק לרעייה. שחטו בעליו לו נתכפרו כאחר, ונחטלה ואשם אינו בתוך נדבה, ומשנתכפרו כאחר אין מקנה לה, ובני חטאת הילכתא גמירי לה דמתה, ובאשם גמירי הלכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה, ואם ניתקו בעליו והשליכו לאפר לרעות שיסתאב ויפלו בו מום שייכל לפדיונו ולהאילתו לחולין, וכל הרועים המיסם נופלים לנדבה, ומה היא נדבה, שבה שופרות היו נתקדש וכתוב עליהן נדבה ואם היו נותנין כל מותר דמי חטאת ואשם ומביאין מהם קרן המזבח עולות, כשר לשם ושרוים להכהנים, שהו מדרשו של יהודיע הכהן בתם' תמורה (נב:) וזה לא המתין עד שיומם ומשיתקו לרעייה שחטו בתם, כשר לעולת קרן המזבח הואיל ופוף פוף דמיו לכך היו שומרים (פסחים עג. וכעי"ז זבחים ה. וחגיגה ד. וחמורה יח.).

פי' הרא"ש

למה לי קרא לחטאת ואשם למעוטי דאינן קרבין הא הלכתא גמירי לה דלמיתה אזלי: הלכתא גמירי לה כל שבחטאת מתה באשם רועה. תריצא עד שהסתאב ויביא בדמיה עולה אבל איהו גופא לא: אשם שניתק לרעייה שמסרו לרועה ואח"כ שחטו לשם עולה כשר. הלכה היא בגזיר כמו ס) אמר מר. ותו ליכא דמשמע דוקא בגזיר היא הלכה אבל לא בשאר חיובי קרבנות: והתניא ושאר חייבי קינין שבתורה כגון זב ויבה וילדת:

ס) מגמא דלמיי דכיון לא היה הגיהקא כגון' אמר מר הלכה היא.

ואי מקרא ה"א לא יקריבה חטאת ואשם אכל יקריבה עולה ושלמים אם ילקה קמ"ל הילכתא חטאת מתה ותמורת אשם קריבה עולה דוקא: **רבי** עקיבא אומר אין צריך הרי הוא איטר אשם הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה הא ל"ל קרא. ומ"ת ליטני ליה דאיצטריך קרא למיקם עליה נעשה כדשני לעיל לרבי ישמעאל וי"ל דהוא לא משמע עשה [כ"כ] כמו רק דהוי מיעוטא ומ"ת ומאי קאמר ר"ע לר' ישמעאל אינו צריך הא איצטריך שפיר קרא דר' ישמעאל לעשה ולא משמע מהוא וא"ל דר"ע מיטעא קטני בתילתיה דר' ישמעאל דס"ד דלית ליה לר' ישמעאל הילכתא דחטאת וגם מייתי ר' ישמעאל קרא דרק ללמד לעשה אלא למיעוטא אינו קרב ומש"ה [אמר] אינו צריך הרי הוא [אומר וכו'] דמשמע שפיר מיעוטא דאינו קרב ומ"ת ואכתי מאי קא"ל ר"ע אינו צריך [הא] ר"ע גופיה לא דרש הוא להאי דרשא אלא לכדכב הוא אמר רב ס"ל מ"כ גם לר' ישמעאל איצטריך ליה לכדכב הוא ומאי קא"ל ר"ע דאינו צריך רק הא צריך וצריך כיון דהוא אתא לדרשא אחרינא כדכב הוא וי"ל דלמאי דפרישית אתי שפיר דר"ע טעה בדברי ר' ישמעאל וסבר דלית ליה הילכתא דחטאת חטאות ולא אייתי קרא דרק אלא למעוטי מהקרבה ולה"ק ולדידך דלית לך הלכה ומצרכת רק לומר דלא קרב אינו צריך רק דשפיר מצי למידרש מהוא באשם גופיה בשלמא לדידי דאית לי הילכתא בחטאת חטאות מתות ובאשם לא צריכא לי קרא דהוא למעוטי אשם מהקרבה דנפקא ליה מהילכתא דלא קרב אשם ודרשינן הוא לכדכב הוא וכי אתא קרא דרק לעשה אלא לדידך דלית לך הילכתא אלא דרשא מקרא דרק לאיסור הקרבה אינו צריך לרק דעוד שתדרוש משפט תמורת אשם מהוא הכתוב באשם גופיה יותר משתדרוש לכדכב הוא: **וכי אתא קרא לאשם שניתק לרעייה.** דקי"ל חטאת שחטו בעליה נתכפרו בעליה ענבה שנתה תמות וכל שבחטאת מתה באשם רועה והיינו ניתק לרעייה שנמסר לרועה כגון אשם [שנאבד] ונתכפרו בעליו באחר ואחרי כן נמצא רועה ב]ואיצטריך שיבא עד שיסתאב ויביא בדמיו עולה [וקאמר] רב הונא דאם אחר שנתקו ונתנו למרעה הבהמות נקמו ושחטו [סתם] כשר והוי עולה כיון שנכנסוף דמיו היו נופלין לעולה: **ניתק** אין לא ניתק לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא. והוייתו אשם ופסול פירוש מהוא משמע ג) מדלא קאי להכי אתא הוא לאשמועינן דבעי ניתוק וקשה להאי גירסא דלמה לי קרא דהוא הא הילכתא הוא דכל שבחטאת מתה בהוייתו נתכפרו בעליה באשם רועה אלמא דבעי ניתוק ומו דבפ"ק דשבועות (דף יב.) ד] קאמר א"ה כי לא ניתק גמי ומשני גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה אלמא דניתוק לא הוי אלא מדרבנן בעלמא והכא מפיק ליה מקרא דהוא ואהתם גמי קשה והא הלכה היא דבעי ניתוק ופי' ר"ת [דהילכתא] נישנית [כל שבחטאת מתה] באשם עולה בלא שום ניתוק והא דקאמר הש"ס באשם רועה משום דגזרו רבנן דבעי [רעייה] משום גזירה דלאחר כפרה אטו לפני כפרה והכא אומר ר"ת דלא גרסינן ניתק אין לא ניתק לא דולאי לא מקרא הוא דבעי ניתוק אלא רבנן גזרו דבעי ניתוק לרעייה כדמוכח בפ"ק דשבועות (שם) דקאמר גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ובפסחים פ' אלו דברים (דף עב: ושם.) איכא למ"ד דרב הונא בעי עקירה ותני במילתיה דרב הונא שחטו בשם עולה כשר ה] וגרסינן מ"ע ולדידיה הכי פירושו מ"ע בעי עקירה שנרוך שיסתעבו בשם עולה בפירוש והלא סוף סוף עומד דמיו לעולה כשיסתאב אמר קרא הוא בהוייתו יהא דמהילכתא ה"א[2] אלא עקירה גמי כשר לעולה ו] ואיכא למ"ד התם בפסחים דרב הונא לא בעי עקירה ותנא במילתיה דרב הונא שחטו סתם כשר לעולה ולדידיה גמי גרסינן מ"ע והכי פירושא מ"ע לא בעי עקירה הואיל ויהיה שם אשם עליו דאי משום הילכתא דנישנית [דקרבן] עולה אימא דווקא ע"י עקירה ומשני (הוא) דאמר קרא הוא בהוייתו יהא שיהא לאחר כפרה עומד לעולה (והיה) אף לפני עקירה כמו שעתיד להיות כשיסתאב היינו עולה יהיה אלא שום עקירה בינו לאחר כפרה אינו לרעייה לא בעי אלא מדרבנן בעלמא כדפרשינן ח): **אמר** מר הלכה היא בגזיר. פירוש דסתומים יפלו לנדבה: ותו ליכא והתניא ושאר חייבי קינין שבתורה. כגון מלוקה שמביא לטהרתו חטאת העוף ועולת העוף אם דל הוא והפרים מעות לקינו בעודו דל והעשיר: [ולא] בכולן להביא חטאת בהמה יביא. והעולה יביא מביתו ז] וה"ג ולריך לומר שבשעה שהפרים המעות תחילה אמר הרי אלו לגרעתו והיה בידו להביא בכולן פרידה אחת של חטאת או של עולה ולכן כשהעשיר יביא בהן בכולן גמי אותו[5] חטאת בהמה או עולת בהמה כדפ"ל אבל אמר לקרבנות לרעתו בשעת הפרשה מיד חל מקצת דמיו לחטאת ומקצת לעולה ולכשעשיר לא יוכל להביא מכולן חטאת בהמה או עולת בהמה דלא אמרינן מפני שראוי להביא בכולן שלמים אלא איכא דאמר נגזיר אבל אמר אלו לקרבנות נזירות אין בידו להביא בכולן שלמים ופפ' טרף בקלפי (יומא דף מא.) מוסיף[6] ומביא חובתו מדמי חטאתו ואין מוסיף[7] ח)עולתו משמע דאין יכול להביא מכולן חטאת מיירי דאמר [לקרבנות] לרעתו[8] מ"נ שהפרים מקצת לחטאת ומקצת לעולה. ע"כ הגה"ה:

מת

וולדי קדשים בבית הבחירה קמ"ל דלא קתני יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק למה לי קרא [1]**הילכתא גמירי לה ולד חטאת למיתה אזיל הכי נמי וקרא לאשם הוא דאתא** [2]**באשם נמי הילכתא גמירי לה כל שאילו בחטאת מתה באשם רועה** [3] **אלא אי מהילכתא הוה אמינא הילכתא ואי אקריביה לא ליחייב עליה ולא כלום קמ"ל קרא דאי מקריב ליה קאים עליה בעשה: ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר אשם הוא בהוייתו יהא: למה לי קרא גמרא גמירין לה כל שבחטאת מתה באשם רועה הבי נמי וכי אתא קרא לדרב** [4]**דאמר רב הונא אמר רב** [5]**אשם שניתק לרעייה ושחטו לשם עולה כשר לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא אמר מר הלכה היא בגזיר ותו ליכא והתניא** [6]**ושאר חייבי קינין שבתורה**

שהפרישו

אכל וולדי קדשים. יעלו לבית הבחירה וימותו כדכתיב[1] תמת ובמת: **קמ"ל.** ועשית עולותיך[2] דשרו להו לעולה [3]**ושלמים: אלא אי מהילכתא.** ולא קמ"ל מקרא ה"א הילכתא דלמיתה אזלה ולד חטאת ואשם רועה [4]אבל אי אקריביה לא ליחייב עליה: **קמ"ל קרא.** דכתיב רק[5] ואין רק אלא למעט דהני הוא דמפרש בהו קרא ועשית עולותיך ומקריב אתה ולדותיהן ותמורותיהם [6]אבל ולד חטאת ותמורת אשם [7]אי מקריב להו קאי עליהו בעשה דלאו הנא מכלל עשה עשה: **אשם שניתק לרעייה.** כגון תמורת אשם או שעברה שנתו או שנתכפרו בעליו או שמתו וניתק לרעייה שיצא וירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה (לא) [8] שהקדיש ושחטו לשם עולה: **כשר.** הואיל וקופו לכשיפול בו מום הוא נמכר ומביאין בדמיו עולת נדבה. וקמ"ל טעמא דניתק הא לא ניתק [9]אף שלא שחטו לשם עולה אלא שסחטו סתם אינו כשר: **דאמר קרא הוא[10] בהוייתו יהא.** דכל זמן שלא ניתק תורת אשם (ב) [11] מעליו פסול: ע"א **אשם שניתק.** כגון שהפרישו ואבד והפרים אחר תחתיו ואחר כך [12]נמצא ובא גזבר ואמר ינתק זה לרעייה ועבר ושחטו לשם עולה כשר לזרוק דמו לשם עולה ולעשותו כליל כעולה אפילו לכתחילה משום דזה זכר וקדשי קדשים וזה זכר וקדשי קדשים דנאשם ועולה ליכא נקבה אבל שאר קדשי קדשים שחטון לשם עולה אסור לזרוק דמן לשם עולה ואינן כליל כעולה דכשרין הן כי שחטן לשם עולה אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה[13] אבל אין יוצאין מתוכן הרשאומה אלא מחזקתן קיימו: **טעמא דניתק הא לא ניתק.** לא שרי לזרוק דמו ולעשותו כליל כעולה דאמר קרא הוא בהוייתו יהא אבל גבי שאר זבחים דלעולה אסור לעשותן [14] עולה שאע"פ ששחטן לשם עולה [15]אסור לשנות ולזרוק דמן לשם עולה כדאמר במתכת זבחים (דף ב.) כל הני ליטני [ולזול] הילכך לא איצטריך למיכתב [16]הוא בהוייתו יהא: ע"א **ניתק ושחטו לשם עולה כשר.** לזרוק דמו לשם עולה אבל לא ניתק פסול משום דלשם אשם לא מצי זריק ליה שהרי נתכפרו בעליו ולשם עולה לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא דכשם שקודם שנתכפרו אם שחטו לשם עולה אינו אלא לשם אשם הכי נמי כי נתכפרו הואיל ולא ניתק אכתי הוי בחזקת אשם ואינו זורק לשם עולה ולשם אשם נמי לא דהא נתכפרו אלא הדם יספך והבשר ישרף אבל שאר קדשים כגון פסח שזקוק לרעייה אפילו לא ניתק מפסח לשם שלמים כשר לזרוק דמו לשם שלמים ולהקטירו לשם שלמים. [17]ואי קשיא לר"ע נמי איכא למימר אי מהילכתא ה"א כו' דנימא נמי אשם הוא[18] [19]קבע ואין תמורתו קריבה [20]ולאו הנא מכלל עשה עשה [21]לר"ע ליכא למימר הכי דכשלמא לת"ק דקא יליף מועשית עולותיך דהא כתיב עשה בקרא ועשית להכי איכא למשמע [22] דקאי עליה בעשה אבל לר"ע ליכא למימר הכי דהא לא כתיב עשה בקרא ולא כתיב הוא קבע בקרא אלא הוא לחודא: **אמר מר הלכה היא בגזיר. ותו ליכא.** דאע"פ שדמי חטאת מעורבים בהן יפלו לנדבה: [23]**ושאר חייבי קינין שבתורה.** שהן בעולה ויורד: שהפרישו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אשם שניתק וכו' שהקדישו ושחטו כל"ל והכ"א עם ד"ה כשר: (ב) ד"ה ראמר קרא כו' תורת אשם עליו ופסול וכו' ואינו כלל כשלה דאע"ג דכשרים הן כל"ל והר"ש עם ד"ה טעמא דניתק וכו' לשם עולה כדאמרן הילכן לא איצטריך כל"ל ותיכות כל הני ליטני מתחק: (ג) ד"ה ע"א שניתק וכו' אשם הוא הוא קרב וכו' דלא כתיב הוא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' אלא אי מהילכתא וכו' נ"ב עי' ת"מ: ב] תוס' ד"ה וכי אתא קרא וכו' נמצא רועה לאיצטריך. מלת דאיצטריך נמחק. וג"כ כשר לעולה מדאיצטריך כל"ל ת"מ: ג] ד"ה ניתק כו' מדלא קאי לחכי. נ"ב עי' ת"מ: ד] באא"ד דכפ"ק דשבועות דף יב אמר גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה וכפסחים פ' אלו דברים קאמר הי"ה כל"ל ת"מ: ה] באא"ד וכו' במילתיה דר"ש שחטו לשם עולה כשר דגרסינן כל"ל: ו] באא"ד הא מהילכתא ה"ה אלא עקירה גמי כשר לעולה ז] ר"ה אמר מר הלכה היא בגזיר וכו' וכו"ע. תי' וה"ג נמחק. וג"כ הגה"ה כל"ל. ת"מ: ח] באא"ד וכפ' טרף בקלפי וכו' ואין מוסיף. תי' מוכיח בתרא נמחק. וג"כ מגיה מדמי עולתו:

הגהות התוספות

1. ל"ל נאמר לרועה. 2. תיבה בתם עולה מיותר ועי' כתוס' שלחו"ו. 3. ל"ל כו"ל. 4. ל"ל וכן. 5. תיבת לאחר נמחק. 6. ל"ל אחת מוסיף כו'. 7. ל"ל ואין מוסיף ומביא חובתו מדמי עולתו. 8. ל"ל לקרבנות עומחתו.

מסורת הש"ס

ב) כ"ק קי: כמילות עז. תמורה יח.). ג) תמורה יח. וזבחים ה: קיב. קנו: מנחות ד. פסחים עג., ד) (דכרים יב), ד) (שם), ה) (שם), ו) (ויקרא ה:), ז) (זבחים ב.), ח) (וע"ש תוס' פסחים עג. ד"ה אשם ותוס' שבועות יב. ד"ה אשם ותוס' זבחים ה: ד"ה הבי"ה ניתק ותוס' מנחות ד. ד"ה אשם שניתק יכו' בפרישה ותוס' תמורה יח. ד"ה ניתק).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com